

Павло КРИВОНОС,
генеральний директор
ДП «ГДІП»

ЄДНАЄМО СВІТ (ДВАДЦЯТЬ ВИПУСКІВ НАУКОВОГО ЩОРІЧНИКА «УКРАЇНА ДИПЛОМАТИЧНА»)

Візитівкою будь-якої держави є її зовнішня політика та культура дипломатичних відносин. Після здобуття незалежності перед новітньою українською дипломатією постало питання розбудови системи зовнішньополітичної служби й професійної підготовки. З огляду на нерозривний зв'язок між дипломатією і столітньою історією країни, першим кроком на цьому шляху стало вивчення української дипломатичної історії. Насамперед ідеться про перипетії періоду Русі-України, козацької держави Богдана Хмельницького, наступних гетьманів та становлення Української Народної Республіки. Ці сторінки через утрату української державності залишалися «білими плямами». Навіть попри існування міжнародного факультету Київського державного університету, який із 1944 року готував фахівців для Міністерства закордонних справ України, цю проблематику не було внесено до навчальних програм і майже не висвітлено в підручниках та окремих виданнях з історії України.

Як відомо, 24 серпня 1991 року Верховна Рада України ухвалила на позачерговій сесії Акт проголошення незалежності та прийняла відповідну постанову. Упродовж грудня того року нашу державу визнали 66 країн світу, зокрема Польща, Канада, Угорщина, Болгарія, Росія, Чехословаччина (нині Чехія та Словаччина), Грузія, Туреччина, США, Індія, Німеччина, Білорусь, Китай, Молдова, Франція, Італія, Японія, Великобританія і т.д.

Наприкінці 1994 року в Україні було акредитовано послів 78 держав, поміж яких 55 – із резиденцією в Києві. Упродовж 1991–1992 рр. сформовано штат дипломатичних працівників у МЗС України та в закордонних установах.

Наприкінці 1994-го функціонувало вже 54 закордонні дипломатичні установи України в 43 країнах світу. А станом на 31 грудня 2013 року Україна встановила дипломатичні відносини на рівні посольств із понад 170 країнами світу. Попри таке зростання розгалуженості міждержавних зв'язків, становлення та розвиток української дипломатії є сферою державного життя, яка за своєю специфікою в минулому була фактично закритою темою. Та й після здобуття незалежності тривалий час ми знали про міжнародну діяльність хіба що з офіційних документів. Те саме можна стверджувати й щодо формування позитивного іміджу України поміж міжнародної спільноти. Визначивши одним із важливих напрямів своєї діяльності культурну дипломатію, Генеральна дирекція з обслуговування іноземних представництв стала видавцем низки наукових і науково-популярних видань, як-от щорічника «Історичний календар», наукового журналу «Пам'ять століть», а також співзасновником наукової громадської організації «Історичний клуб “Планета”». Саме 2000 року спільними зусиллями було започатковано та видано перший випуск наукового щорічника «Україна дипломатична».

Забезпечення спадкоємності поколінь дипломатів у такій важливій для України сфері є надзвичайно корисною справою, реальним внеском у прискорення розвитку вітчизняної дипломатичної школи. Тож саме такою є мета щорічника «Україна дипломатична». Колектив був від початку налаштований, аби результати досліджень стали в нагоді для подальшого наукового опрацювання шляхів і методів підвищення рівня підготовки нової генерації українських дипломатів, забезпечення ефективності їхньої діяльності.

Нині двадцятий випуск наукового щорічника «Україна дипломатична» – це, без перебільшення, знакова подія в житті українського суспільства. Робота над кожним випуском щорічника – процес творчий, у якому задіяно наукові сили насамперед Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національного університету «Острозька академія», Національного інституту стратегічних досліджень, інститутів гуманітарного профілю Національної академії наук України й викладачів провідних вишів. Двадцять випусків щорічника дають усі підстави говорити не тільки про те, що ця книга зайняла свою нішу серед історичних видань у нашій країні – її також високо оцінила наукова міжнародна спільнота й дипломатична громадськість. Це зобов'язує редакційні колегию та раду до подальшого вдосконалення й активних пошуків нових цікавих тем, нестандартного подання матеріалів, збільшення кількості авторів.

Наш щорічник активно став освоювати складну й не всім доступну зовнішньополітичну тематику, довелося шукати нові форми висвітлення зібраного матеріалу. Так виникла ідея заснувати «Бібліотеку наукового

щорічника “Україна дипломатична”. Авторами першої книги серії «Діяльність Надзвичайної дипломатичної місії УНР в Угорщині» стали Ірина Матяш та Юрій Мушка. Протягом останнього місяця 2011 року один за одним вийшли у світ яскраво ілюстровані біографічні есе «Постпред України Іван Грищенко» та «Людина планети» (автори Анатолій Денисенко та Василь Туркевич). А згодом із цієї серії загалом було представлено: «Міжнародно-правовий статус Будапештського меморандуму» (автор Ігор Лоссовський) – матеріали цього видання можуть бути важливим елементом створення доказової бази під час розгляду в міжнародних судових інстанціях позовів України щодо порушення Росією норм міжнародного права; «Сторінки мого життя» – спогади Надзвичайного і Повноважного Посла України Миколи Макаревича; науково-популярний нарис «Заповіт миру» про життя та діяльність корейського релігійного й громадського діяча Мун Сон Мьона; видання «Лідер двох епох» про Гейдара Алієва, який був Президентом Азербайджанської Республіки протягом 10 років; художньо-документальне видання «Дипломатична кухня» дипломата Олександра Сліпченка; науково-популярний нарис «Пізнаємо Україну» про діяльність Генеральної дирекції з обслуговування іноземних представництв. Також англійською мовою видано книги про Геннадія Удовенка й спогади корифеїв української дипломатії Михайла Дашкевича «Довгий шлях до дипломатичного Олімпу» та Володимира Чорного «Облога. Від Переяслава й донині», збірник «Сергій Іванович Пирожков: життєвий шлях ученого і дипломата» тощо.

Дипломатія – невід’ємний атрибут сучасного цивілізованого світу. І в цьому чималий внесок нашого періодичного видання. Зокрема, його популяризації на міжнародному рівні активно сприяє дирекція «Медіа-центр» ДП «ГДП», колектив якої готує до друку науковий щорічник, а також інші видання Генеральної дирекції.

Користуючись цією історичною нагодою, ми хочемо висловити подяку авторам щорічника за плідну працю та незмінно високий рівень кожного випуску видання.